

عوامل پیش بینی کننده گرایش به سوء مصرف مواد در بزرگسالان

راعد پرواز^۱، کیوان کاکابرابی^۲ و کریم افشاری نیا^۳

چکیده

زمینه: امروزه همگان بر این باور رسیده اند که پیشگیری، عملی تر از درمان و ترک اعتیاد است. شاید بهترین راه مبارزه با اعتیاد، جلوگیری از ابتلا به آن باشد.

هدف: پژوهش حاضر با هدف عوامل پیش بینی کننده گرایش به سوء مصرف مواد در بزرگسالان در پرسنل اقماری شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب ایران انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر همبستگی و جامعه آماری، کلیه پرسنل اقماری شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب کشور در سال ۱۳۹۷ می باشند که از طریق فرمول کوکران اعضای نمونه ۳۸۴ نفر به روش نمونه گیری طبقه ای انتخاب شدند و به متغیرهای عینی فهرست مقابله با موقعیت های تنیدگی زا، مقایس رضایت شغلی، غربالگری مصرف مواد اسکینر پاسخ دادند. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده های پژوهش از آزمون کلموگروف اسمیرنوف و آزمون فرضیه های پژوهش از آزمون تحلیل رگرسیون استفاده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد سبک های مقابله ای توان پیش بینی گرایش به مصرف مواد در بزرگسالان را دارند. سایر نتایج نشان داد رضایت شغلی توان پیش بینی گرایش به مصرف مواد در بزرگسالان را دارند.

نتیجه گیری: نتایج پژوهش حاضر در ارائه راهکارهای کاهش گرایش به اعتیاد و سوء مصرف مواد در بین پرسنل اقماری از اهمیت و ضرورت ویژه ای برخوردار است.

واژه های کلیدی: سبک های مقابله ای، رضایت شغلی، اعتیاد.

۱. دانشجوی دکتری روان شناسی، گروه روان شناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

۲. استاد گروه روان شناسی واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده ی مسوول).

۳. دانشیار گروه روان شناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

با توجه به سابقه طولانی اختلالات سوء مصرف مواد در جهان، در سالهای اخیر نیز به عنوان یک مشکل جدی باقی مانده است (۱). به دلیل برخی باورهای نادرست و شرایط جغرافیایی خاص، ایران شرایط مطلوبی را برای تمایل افراد به سوء مصرف مواد فراهم کرده است (۲). سوء مصرف مواد مخدر به عنوان یک مشکل اجتماعی در کشور در نظر گرفته می شود (۳). بر اساس تحقیقی که در ایران انجام شده است، افراد مصرف کننده مواد را قبل از ۱۴ سالگی در اولین بار تجربه کردند (۴). به نظر می رسد که سوء مصرف مواد مخدر در بین افراد روند رو به رشدی را در کشور سپری می کند (۵). در بسیاری از کشورها، کارکنان ادارات و جوانان به یک جمعیت بحرانی تبدیل شده اند که باید مورد توجه قرار گیرند (۶، ۷). اندرسون در سال ۲۰۰۷ خاطر نشان کرد که اکثریت (۸۵٪) عود در میان کارکنان سازمان ها هنگام پیوستن به همکاران و یا جمع هایی رخ می دهد که مصرف کننده هستند (۸).

شواهد تحقیق نشان می دهد که عوامل روانشناختی زیادی در اعتیاد به مواد مخدر و عود مجدد آن دخیل هستند. مهارت های مقابله ای یکی از این عوامل است که در بسیاری از مطالعات موثر بودن آنها تأیید شده است. مطالعات یادآور شد این مهارت ها مصرف مواد مخدر و عود را کاهش می دهد (۹). تحقیقات نشان داده است که با افزایش انواع پاسخ های مقابله ای شناختی و رفتارهای مقابله ای می توان پیشگیری از عود را تا حدی پیش بینی کرد (۱۰). درمان اعتیاد یک فرایند پیچیده است که می تواند از طریق تمایل معتادان به ترک، مشارکت خانواده و درمان های جسمی و روانی انجام شود (۱۱). مقابله با رفتار درمانی شناختی به افراد کمک می کند تا شرایط دشوار را بشناسند، از آنها در زمان مناسب اجتناب کنند و مکانیسم های مقابله موثر را به کار گیرند. آموزش مهارت های مقابله ای، تغییر شرایط احتمالی و تقویت انگیزه از جمله وظایف اساسی این رویکرد است (۱۲).

از طرفی، رضایت شغلی به عنوان یک برداشت شخصی مثبت از کار یا تجربیات مربوط به کار تعریف می شود (۱۳). رضایت شغلی یک تجربه چند بعدی است که تحت تأثیر جنبه های مختلف مانند: حقوق، شرایط کار، حجم کار، پیشرفت شغلی، تعاملات بین فردی، مشوق ها، مسئولیت ها و ماهیت کار قرار می گیرد (۱۴، ۱۵). رضایت شغلی یکی از متغیرهایی است که اغلب در تحقیقات سازمانی مورد مطالعه قرار می گیرد (۱۶) و به عملکرد خوب سازمانی مربوط می شود (۱۷). در مورد بخش خدمات صنعتی، رضایت شغلی با استاندارد بالاتری از عملکرد (۱۸، ۱۹)، کیفیت و کارایی شغلی (۲۰) همراه است. همچنین می تواند از استرس شغلی و ترک کار جلوگیری کند (۲۱، ۲۲). ویکینسون (۲۳) تأکید می کند که استفاده زیاد از مرخصی استعلاجی اغلب در میزان مصرف مواد نیز بیش از حد است. مطالعات بین المللی در ۲۰ سال گذشته در مورد شیوع مصرف الکل و حوادث در محل کار نشان داد که ۱۵ تا ۳۰ درصد از حوادث مرگبار در محل کار به دلیل مصرف مواد مخدر و سایر مواد رخ داده است. ۲۰ تا ۲۵ درصد حوادث کار شامل افرادی است که تحت تأثیر یک ماده قرار دارند. کارکنانی که از مشروبات الکلی استفاده می کنند دو تا چهار برابر بیشتر از سایر کارکنان دچار حوادث می شوند. و کارکنانی که از مشروبات الکلی استفاده می کنند دو تا سه برابر بیشتر از سایر کارکنان در محل کار غایب هستند (۲۳).

همسو با ادبیات پژوهش، در تبیین و تفسیر سطوح متمایز تجارب مصرف مواد در بین مشاغل اقماری، از طریق تاکید بر نقش راهبردهای مقابله ای و رضایت شغلی در گرایش به مصرف مواد در بین کارکنان اقماری از اهمیت پژوهشی بالایی برخوردار می باشد که این پژوهش در نظر دارد تا این قلمرو را وسعت بخشیده و داده های کاربردی در اختیار تصمیم گیرندگان به ویژه صنعت نفت و گاز ارائه نماید. بنابراین هدف از پژوهش حاضر پیش بینی گرایش به سوء مصرف مواد بر اساس سبک های مقابله ای و رضایت شغلی در پرسنل اقماری شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب ایران می باشد.

روش

این مطالعه از نوع توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را، کلیه پرسنل شاغل در مناطق اقماری پنجگانه شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب کشور تشکیل داده اند. از این جامعه، ۳۸۴ نفر به روش نمونه برداری تصادفی طبقه ای از ۵ منطقه اقماری، چشمه خوش، دهلران، سرکان و ماله کوه، تنگ بیجار و نفت شهر انتخاب شدند. بعد از توجیه اهداف پژوهش و اخذ رضایت آگاهانه از افراد، آزمودنی ها با استفاده از پرسشنامه گرایش به سوء مصرف مواد، سبک های مقابله ای و پرسشنامه رضایت شغلی مورد ارزیابی قرار گرفتند.

اندلر و پارکر (۲۴) نسخه کوتاه فهرست مقابله با موقعیت های تنیدگی را طراحی کردند. این آزمون شامل ۴۸ سؤال است که بر اساس یک مقیاس ۵ درجه ای لیکرت مشخص می شود. در پژوهش کوهن و همکاران (۲۵) ضرایب آلفای کرونباخ و ضرایب همبستگی حاصل از آزمون - بازآزمون خرده مقیاس ها نشان داد که CISS-SF از اعتبار بالایی برخوردار است. در مطالعه کاکابرابی (۲۶)، ضرایب آلفای کرونباخ برای سه عامل مسأله مداری، اجتنابی بودن و هیجان مداری به ترتیب برابر با ۰/۸۰، ۰/۷۵، ۰/۶۵ به دست آمد. در مطالعه حاضر، میزان آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۷۳، ۰/۶۹ و ۰/۸۶ و در کل ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه رضایت شغلی دانت و همکاران (۱۹۹۶) در قالب تئوری دو عاملی هرزبرگ تهیه شده است. پرسشنامه مذکور حاوی ۳۶ عبارت که عبارات پرسشنامه درباره عوامل انگیزشی (عوامل درونی) و عوامل محیطی (عوامل بیرونی) است. این پرسشنامه توسط منور مجدزاده (۱۳۷۳) از انگلیسی به فارسی ترجمه و ویرایش، و توسط فتح آبادی (۱۳۷۸) در ایران هنجاریابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ که مقدار آن ۰/۹۲ به دست آمد (۲۷). در مطالعه حاضر، میزان آلفای کرونباخ به ترتیب برای عوامل انگیزشی (عوامل درونی) و عوامل محیطی (عوامل بیرونی) ۰/۸۸ و ۰/۸۵ و در کل ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسشنامه غربالگری مصرف مواد توسط اسکینر (۲۸) ساخته شد که نسخه اصلی آن دارای ۲۸ عبارت بود. ضریب آلفای کرونباخ این ابزار در پژوهش سراج زاده (۲۹) ۰/۸۹ بود. در مطالعه حاضر، میزان آلفای کرونباخ برای این ابزار ۰/۸۶ به دست آمد.

یافته های پژوهش

در پژوهش حاضر تعداد ۳۸۴ نفر مورد بررسی قرار گرفتند که آزمودنی های شامل در گروه نمونه، در محدوده سنی ۲۰ تا ۶۰ سال بودند. ویژگی های فردی شرکت کنندگان در گروه نمونه نشان داد که ۸۹ نفر مجرد (۲۳/۳ درصد) و ۲۹۵ نفر متاهل (۷۰/۷۶ درصد) بوده اند. همچنین شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش به شرح جدول زیر می باشد:

جدول ۱: شاخص های پراکندگی متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف از معیار
آمادگی به اعتیاد فعال	۳۸۴	۳۳/۰۶	۱۳/۷۴
آمادگی به اعتیاد منفعل	۳۸۴	۲۲/۷۵	۹/۱۷
آمادگی به اعتیاد	۳۸۴	۵۵/۸۰	۲۰/۴۶
سبک مقابله مدار	۳۸۴	۲۰/۰۹	۵/۲۲
سبک هیجانی	۳۸۴	۱۵/۸۵	۴/۱۰
سبک اجتنابی	۳۸۴	۱۳/۱۹	۴/۱۵
رضایت شغلی	۳۸۴	۱۱۶/۷۰	۲۲/۹۲

برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش، از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن نشان داد سسطح معناداری برای متغیرهای پژوهش از ۰/۰۵ بزرگتر است؛ بنابراین فرض صفر مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش، پذیرفته شد و متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال برخوردار بودند. همچنین جهت بررسی تأثیر متغیرهای پیش بین بر ملاک از رگرسیون خطی چند متغیر استفاده شد که نتایج آن به شرح جدول زیر می باشد:

جدول ۲: نتایج آزمون رگرسیون مربوط به پیش بینی متغیرهای ملاک بر اساس سبک های مقابله ای و رضایت شغلی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R	R ²	F	B	t	معناداری
	سبک مساله مدار	-۰/۷۹	۰/۶۳	۵/۹۱	-۰/۵۸	-۲/۴۳	۰/۰۰۱
گرایش به سوء	سبک هیجان مدار	-۰/۸۳	۰/۶۹	۴/۴۹	-۰/۴۴	-۲/۱۱	۰/۰۱۶
مصرف مواد	سبک اجتنابی	-۰/۷۵	۰/۵۷	۶/۶۳	-۰/۷۱	-۰/۵۷	۰/۰۰۰
	رضایت شغلی	-۰/۸۱	۰/۶۶	۸/۰۲	-۰/۶۵	-۵/۰۸	۰/۰۰۳

بر اساس این نتایج میزان F مشاهده شده معنادار است ($p \leq 0.05$). ضریب رگرسیونی گرایش به سوء مصرف مواد توسط رضایت شغلی را نشان می دهد. ضریب تأثیر عامل سبک مساله مدار ($B=-0.58$) نشان می دهد که سبک مساله مدار می تواند تغییرات مربوط به گرایش به سوء مصرف مواد را پیش بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به سبک مساله مدار اضافه شود، مقدار ۰/۵۸ از نمره فرد در گرایش به سوء مصرف مواد کاسته می شود. ضریب تأثیر عامل سبک هیجان مدار ($B=-0.44$) نشان می دهد که سبک هیجان مدار می تواند تغییرات مربوط به گرایش به سوء مصرف مواد را پیش بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به سبک هیجان مدار اضافه شود، مقدار ۰/۴۴ از نمره فرد در گرایش به سوء مصرف مواد کاسته می شود. ضریب تأثیر عامل سبک اجتنابی ($B=-0.71$) نشان می

دهد که سبک اجتنابی می تواند تغییرات مربوط به گرایش به سوء مصرف مواد را پیش بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به سبک اجتنابی اضافه شود، مقدار ۰/۷۱ از نمره فرد در گرایش به سوء مصرف مواد کاسته می شود. ضریب تأثیر عامل رضایت شغلی ($B = -0.65$) نشان می دهد که رضایت شغلی می تواند تغییرات مربوط به گرایش به سوء مصرف مواد را پیش بینی کند. این ضریب تأثیر منفی است و معنای آن این است که اگر یک واحد به رضایت شغلی اضافه شود، مقدار ۰/۶۵ از نمره فرد در گرایش به سوء مصرف مواد کاسته می شود.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف پیش بینی گرایش به سوء مصرف مواد بر اساس سبک های مقابله ای و رضایت شغلی انجام شده است. نتایج حاصل از آزمون تحلیل رگرسیون نشان داد سبک های مقابله توان پیش بینی گرایش به اعتیاد را دارند. نتایج حاصل از این فرضیه با نتایج حاصل از پژوهش های وانگ، دمروتی و بلانچ (۳۰)، سیمون، پلانت و کی کوت (۳۱)، کاهه و هیودی (۳۲)، صادقی وزین، شکری، پور شهریار و باقریان (۳۳)، رحیمی دادکان و ناستی زایی (۳۴)، همسو و هم راستا می باشد. در تبیین این یافته ها می توان گفت که اختلال مصرف مواد، در اکثر جوامع یک مشکل سلامت عمومی محسوب می شد. به گفته محققین یکی از عوامل تأثیرگذار که ارزیابی آن در تبیین آمادگی به اختلال مصرف مواد منطقی به نظر می رسد، سبک های مقابله ای است. فولکمن و لازاروس (۳۵) سبک های مقابله ای را به عنوان تلاش های رفتاری و شناختی برای غلبه کردن بر یک عامل تنیدگی زا درونی و بیرونی (مسئله مدار) یا ایجاد تسکین هیجانی و عاطفی (هیجان مدار) تعریف کردند. بررسی های متعدد نشان دادند که اختلال مصرف مواد اگرچه توسط متغیرهای متعددی قابل پیش بینی می باشد، لیکن نحوه مقابله فرد با شرایط تنیدگی زا، بیشتر از سایر عوامل تأثیرگذار می تواند در گرایش فرد به سوء مصرف مواد موثر واقع شود. پژوهش های زیادی ذکر کردند که سبک غالب افراد دچار اختلال مصرف مواد، سبک مقابله ای اجتنابی و هیجان مدار (سبک مقابله ای ناکارآمد) در مقایسه با سبک مقابله ای مسئله مدار (سبک مقابله ای کارآمد) است. محققان نشان دادند که افراد در بهره گیری از سبک های مقابله ای در رویارویی با فشارهای روانی زندگی توانایی زیادی ندارند و به دلیل استفاده بیشتر به سبک های مقابله ای ناکارآمد (اجتنابی و هیجان مدار)، در معرض اختلال مجدد مصرف مواد و الکل هستند. بنابراین می توان گفت که عوامل سبک های مقابله گرایش به سوء مصرف مواد در پرسنل اقماری را پیش بینی می کنند. نتایج همچنین، نشان داد رضایت شغلی توان پیش بینی آمادگی به اعتیاد پرسنل اقماری را دارد. نتایج حاصل از این فرضیه با نتایج حاصل از پژوهش های زورلو (۳۶)، فن، سو، زینک، زو، هارتل و ناپلند (۳۷)، ترکمان و عابدی (۳۸)، اصغری، خالق دوست، عسگری و کاظم نژاد (۳۹)، کاهه و هیودی (۳۲)، اقدر (۴۰)، حسنی و کاکابرابی (۲۷) همسو و هم راستا می باشد. در تبیین این یافته ها می توان گفت که امروزه افراد انتظار دارند در سازمانی کار کنند که نیازهایشان بر طرف شود، به خوبی درک شوند و مورد توجه و احترام قرار گیرند. در این بین عوامل متعددی هستند که می توانند باعث شوند کارکنان نتوانند انتظارات مورد نظر سازمان را برآورده سازند که یکی از این عوامل، اعتیاد می باشد. محققان محیط فرهنگی - اجتماعی، عوامل زیستی، عوامل بین شخصی و عوامل روانی - رفتاری را به عنوان متغیرهای پیش بینی کننده اعتیاد معرفی می کنند. روابط غیر رضایت بخش با رئیس، زیردستان و همکاران منبع کلیدی رضایت شغلی در محیط کار است. این حالت می تواند در سازمان های با رفتار سیاسی زیاد (که اهداف و استانداردهای عمکلرد وجود نداشته و ارتباطات شخصی دچار بحران باشد) بدتر باشد. پاسخ های روانی، منجر به عکس العمل های رفتاری می شوند.

از جمله این عکس العمل ها آمادگی یا آسیب پذیری در مقابل سوء مصرف مواد می باشد. زمانی که میزان عدم رضایت شغلی در کارکنان در سطح بالایی باشد، باعث بروز نشانه های روانی همچون اضطراب، افسردگی، ناکامی، انزوا و بیزاری شده و سلامت روان کارکنان را پایین می آورد. بنابراین می توان گفت رضایت شغلی توان پیش بینی گرایش به سوء مصرف مواد را در بین کارکنان دارد.

این پژوهش نیز همانند پژوهش های دیگر، از محدودیت هایی برخوردار بود که می توان گفت نتایج به جوامع مشابه باید با احتیاط تعمیم شود. همچنین، با توجه به اینکه طرح پژوهش حاضر از نوع همبستگی است، لذا رابطه بین متغیر های مورد بررسی را نمی توان به صورت رابطه علت و معلولی تفسیر و تبیین نمود. در انتها پیشنهاد می شود در سازمان ها و به ویژه سازمان مورد پژوهش، با استفاده از آموزش شیوه های حل مساله اجتماعی، از عود مجدد اعتیاد در بین کارکنان جلوگیری شود تا از هزینه های گزاف درمان های مجدد و تخریب منابع انسانی توسط اعتیاد جلوگیری شود. همچنین، پیشنهاد می شود با در این سازمان، با توزیع پرسشنامه و مصاحبه با کارکنان عوامل استرس زا برای کارکنان شناسایی شود و مدیران در جهت رفع این موانع و مشکلات برآیند تا از استرس شغلی کارکنان کاسته شود و رضایت از شغل بیشتر و گرایش به اعتیاد و مصرف مواد کاسته شود.

منابع

1. Koob GF, Le Moal M. Plasticity of reward neurocircuitry and the 'dark side' of drug addiction. *Nature neuroscience*. 2005;8(11):1442-4.
2. Pringle JL, Edmondston LA, Holland CL, Kirisci L, Emptage NP, Balavage VK, et al. The role of wrap around services in retention and outcome in substance abuse treatment: Findings from the Wrap Around Services Impact Study. *Addictive Disorders & Their Treatment*. 2002;1(4):109-18.
3. Ziaaddini H, Ziaaddini MR. The household survey of drug abuse in Kerman, Iran. *Journal of Applied Sciences*. 2005;5(2):380-2.
4. Agahi C, Spencer C. Patterns of drug use among secondary school children in post-revolutionary Iran. *Drug and alcohol dependence*. 1982;9(3):235-42.
5. Kelly JF, Hoepfner BB, Urbanoski KA, Slaymaker V. Predicting relapse among young adults: Psychometric validation of the advanced warning of relapse (AWARE) scale. *Addictive behaviors*. 2011;36(10):987-93.
6. Marlatt GA. Taxonomy of high-risk situations for alcohol relapse: evolution and development of a. *Addiction*. 1996;91(12s1):37-50.
7. Marlatt GA, Donovan DM. Relapse prevention: Maintenance strategies in the treatment of addictive behaviors: Guilford press; 2005.
8. Anderson KG, Frissell KC, Brown SA. Relapse contexts for substance abusing adolescents with comorbid psychopathology. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*. 2007;17(1):65-82.

9. El S, Gaily El S, Bashir TZ. High-risk relapse situations and self-efficacy: Comparison between alcoholics and heroin addicts. *Addictive behaviors*. 2004;29(4):753-8.
10. Litt MD, Kadden RM, Kabelo-Cormier E. Individualized assessment and treatment program for alcohol dependence: Results of an initial study to train coping skills. *Addiction*. 2009;104(11):1837-8.
11. Deas D, Riggs P, Langenbucher J, Goldman M, Brown S. Adolescents are not adults: Developmental considerations in alcohol users. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*. 2000;24(2):232-7.
12. Shafiei E, Hoseini AF, Bibak A, Azmal M. High risk situations predicting relapse in self-referred addicts to bushehr province substance abuse treatment centers. *International journal of high risk behaviors & addiction*. 2014;3(2).
13. Longabaugh R, Morgenstern J. Cognitive-behavioral coping-skills therapy for alcohol dependence: Current status and future directions. *Alcohol Research & Health*. 1999;23(2):78.
14. Weiss HM. Deconstructing job satisfaction: Separating evaluations, beliefs and affective experiences. *Human resource management review*. 2002;12(2):173-94.
15. Ding H, Sun X, Chang W-w, Zhang L, Xu X-p. A comparison of job satisfaction of community health workers before and after local comprehensive medical care reform: a typical field investigation in Central China. *PLoS One*. 2013;8(9):e73438.
16. Van Saane N, Sluiter JK, Verbeek J, Frings-Dresen M. Reliability and validity of instruments measuring job satisfaction—a systematic review. *Occupational medicine*. 2003;53(3):191-200.
17. Astrauskaite M, Vaitkevicius R, Perminas A. Job satisfaction survey: A confirmatory factor analysis based on secondary school teachers' sample. *International Journal of Business and Management*. 2011;6(5):41.
18. Murphy G, Athanasou J, King N. Job satisfaction and organizational citizenship behaviour: A study of Australian human-service professionals. *Journal of managerial Psychology*. 2002.
19. Judge TA, Thoresen CJ, Bono JE, Patton GK. The job satisfaction–job performance relationship: A qualitative and quantitative review. *Psychological bulletin*. 2001;127(3):376.
20. Riketta M. The causal relation between job attitudes and performance: a meta-analysis of panel studies. *Journal of Applied Psychology*. 2008;93(2):472.
21. Grol R, Mokkink H, Smits A, Van Eijk J, Beek M, Mesker P, et al. Work satisfaction of general practitioners and the quality of patient care. *Family practice*. 1985;2(3):128-35.
22. Tett RP, Meyer JP. Job satisfaction, organizational commitment, turnover intention, and turnover: path analyses based on meta-analytic findings. *Personnel psychology*. 1993;46(2):259-93.
23. Wilkinson G. Substance abuse in the workplace [pdf presentation]. 2015.
24. Endler NS, Parker JD. Multidimensional assessment of coping: a critical evaluation. *Journal of personality and social psychology*. 1990;58(5):844.
25. Cohan SL, Jang KL, Stein MB. Confirmatory factor analysis of a short form of the coping inventory for stressful situations. *Journal of clinical psychology*. 2006;62(3):273-83.
26. Kakabaraii K. Analytical study and comparison of biological, cognitive, personality, psychological and social characteristics of parenting more than one exceptional child with parenting of more than one normal child. *Islamic Azad University and Tehran University of Science and Research*. 2011.
27. Hasani K, Kakabaraii K. Psychometric Properties of Philip L. Rice Job Stress Questionnaire among Kermanshah National Bank Employees in 2017. *Psychometric* 2016;6(23):45-65.
28. Skinner H. Assessment of substance abuse: Drug abuse screening test (DAST). *Encyclopedia of drugs, alcohol, and addictive behaviors*. 2001;2.

29. Sirajzadeh SH. Survey Research in Epidemiology of Drug Use and Addiction Proceedings of the First National Conference on Social Injuries in Iran. Tehran: Iranian Sociological Association. 2005.
30. Wang H-J, Demerouti E, Le Blanc P. Transformational leadership, adaptability, and job crafting: The moderating role of organizational identification. *Journal of Vocational Behavior*. 2017;100:185-95.
31. De Simone S, Planta A, Cicotto G. The role of job satisfaction, work engagement, self-efficacy and agentic capacities on nurses' turnover intention and patient satisfaction. *Applied Nursing Research*. 2018;39:130-40.
32. Kaheh D, Heivadi T. Job satisfaction & mental health. *Payesh (Health Monitor)*. 2012;11(3):391-7.
33. Sadeghi Vazin A, Shukri O, Poor Shahriar H, Bagherian F. Job stress, coping strategies and pressures: an unchanging sexual pattern 2014.
34. RAHIMI DADKAN N, NASTIEZAI N. RELATIONSHIP AMONG OCCUPATIONAL ADJUSTMENT, PSYCHOLOGICAL EMPOWERMENT AND JOB BURNOUT IN FACULTY MEMBERS. *RESEARCH IN MEDICAL EDUCATION*. 2017;8(4 #M00160):-.
35. Lazarus RS, Folkman S. Stress, appraisal, and coping: Springer publishing company; 1984.
36. Zorlu A. Occupational adjustment of immigrants in the Netherlands. *Journal of International Migration and Integration*. 2013;14(4):711-31.
37. Fan D, Cui L, Zhang MM, Zhu CJ, Härtel CE, Nyland C. Influence of high performance work systems on employee subjective well-being and job burnout: empirical evidence from the Chinese healthcare sector. *The International Journal of Human Resource Management*. 2014;25(7):931-50.
38. Turkman F, Abedi M. Identifying the factors affecting teachers' job satisfaction. *Psychological Research*. 2003:38-48.
39. Asghari E, Khalegh Dust T, Askari F, Kazem Nejad E. Investigating the factors affecting nurses' job satisfaction. *Bi-Quarterly Journal of Nursing and Midwifery Schools of Guilan Province*. 20th Year. 2010:1-7.
40. Aghdar A. The study of the relationship between job stress and psychological well-being in male and female nurses in public hospitals in Ahvaz. *Annual Conference on New Research Approaches in Humanities, Tehran, Vira Capital Idea Institute*. 2015.